

شش مولفه بزرگ: راهنمای خانواده ها

تحقیقات نشان داده است که شش مولفه کلیدی وجود دارد که به شروع موفقیت آمیز خواندن کمک می کند. به دلیل اهمیت این مولفه ها، آنها به "شش مولفه بزرگ" معروف شده اند: زبان شفاهی، آگاهی واجی، آوایی، واژگان، روان بودن و درک مطلب. در سالهای اولیه تحصیل، دروس سواد آموزی با شش مولفه بزرگ آمیخته خواهد بود.

زبان شفاهی

زبان شفاهی چگونه به موفقیت در خواندن کمک می کند؟

زبان شفاهی پایه و اساس همه مهارت‌های سواد آموزی است. اگر کودکان در سنین کودکی هنگام گفتگو با بزرگسالان و دیگر کودکان، زبان شفاهی غنی را تجربه کنند، بانک بزرگی از واژگان گفتاری خواهند داشت، کلماتی که هنگام کاربرد در ارتباطات گفتاری یاد می گیرند (رجوع کنید به [واژگان](#) در زیر)

کودکان بازی کلمه ای و قافیه سازی را شنیده و به آنها می پیوندند و نسبت به صداهای انگلیسی آگاهی می یابند (رجوع کنید به: [آگاهی واجی](#) در زیر) آنها با انواع مختلف جمله ها آشنا خواهند شد و می فهمند که چگونه زبان در شرایط مختلف می تواند تغییر کند (رجوع کنید به: [روان بودن](#) در زیر) آنها می فهمند که کلمات دارای معنی هستند و ما از زبان برای انتقال اطلاعات، ایده ها، احساسات و افکار استفاده می کنیم (رجوع کنید به: [درک مطلب](#) در زیر)

والدین برای تقویت زبان شفاهی در منزل چه کاری می توانند انجام دهند؟

والدین می توانند با فراهم آوردن فرصت‌های متنوع برای گوش دادن و صحبت کردن با اهداف مختلف، به کودکان در توسعه زبان شفاهی کمک کنند.

در اینجا به برخی از بهترین روشهایی که والدین می توانند زبان شفاهی را تقویت کنند اشاره شده است:

- با کودک خود صحبت کنید و با توجه و علاقه گوش دهید. سوال کنید و پاسخ دهید.
- حداقل روزی یک بار با صدای بلند برای کودک خود متنی را بخوانید. کتاب های خوب کودکان را با ساختارهای واژگانی و جمله هایی آشنا می کنند که در شرایط روزمره نخواهند شنید. تحقیقات نشان داده است که بلند خواندن برای کودکان عامل اصلی موفقیت آنها در یادگیری خواندن در مدرسه است.
- درباره کتابهایی که با فرزندتان بلند می خوانید صحبت کنید. از کودک خود در مورد شخصیت ها، طرح یا موقعیت؛ مضامین و ایده های مطرح شده در کتاب سوال کنید؛ موضوعاتی که در نتیجه بلندخواندن دوست دارند درباره آن بخوانند یا بیشتر بدانند.

پیشنهادات بیشتری درباره کارهایی که والدین می توانند برای حمایت از رشد زبان شفاهی انجام دهند در بخش ویژه خانواده ها در مرکز سوادآموزی پیدا خواهید کرد.

واژگان چگونه به موفقیت در خواندن کمک می کند؟

وقتی کودکان دارای دامنه بزرگی از واژگان "گفتاری" هستند، به این معنی که کلمات مختلف زیادی را استفاده می کنند و می فهمند، در موقعیت خوبی هستند که وقتی آن کلمات را هنگام خواندن می بینند، آنها را بشناسند و بفهمند.

کلمات را می توان به سه گروه تقسیم کرد که بعضی اوقات "لایه ها" نامیده می شوند.

لایه ۱ واژگانی هستند که در هنگام صحبت یا نوشتن بیشترین کاربرد را دارند؛ کلماتی مانند) حرف تعریف (آن، و، بود، مقداری و کلمات "روزمره" مانند *سگ، خوشحال، بازی، برو*. این کلمات همچنین "پرکاربرد" یا "لغات دیداری" نامیده می شوند زیرا خوانندگان آنها را به دفعات زیاد در متن های مختلف مشاهده می کنند و باید بتوانند آنها را به طور خودکار، از طریق دیدن تشخیص دهند. بسیاری از کلمات لایه 1 نمی توانند "تلفظ شوند"، املاي آنها به طور مستقیم با نحوه گفتن آنها مطابقت ندارد. مثلا، *was* تلفظ می شود */wɒz/*، این دلیل دیگری است که آنها را باید "با دیدن" یاد بگیرند.

واژگان لایه 2 و لایه 3 شامل کلمات پیچیده تر و اصطلاحات تخصصی هستند. کودکانی که طیف گسترده ای از کلمات را در گفتگو و از طریق کتابهایی که با صدای بلند خوانده می شوند می شنوند، وقتی این کلمات را در کتاب می خوانند بهتر می توانند آنها را درک کنند.

والدین برای کمک به یادگیری واژگان در منزل چه کاری می توانند انجام دهند؟

همانند زبان شفاهی، والدین می توانند با تشویق به حرف زدن و گوش کردن با اهداف مختلف و اغلب با صدای بلند خواندن برای آنها، فرزندان خود را در یادگیری واژگان به بهترین شکل حمایت کنند. کودکان کلمات جدید را با شنیدن مکرر کاربرد معنی دار آنها و نیز با تشویق به استفاده از کلمات جدید در صحبت های خود می آموزند. راه های دیگر برای کمک به یادگیری واژگان شامل موارد زیر است:

- همانطور که با صدای بلند می خوانید "آشنا به کلمه" شوید. یکی از بهترین جاهایی که کودکان کلمات جدیدی را می شنوند که به طور معنی دار استفاده می شود، در ادبیات عالی کودکان است. درباره کلماتی که می دانید برای فرزند شما جدید است توضیح دهید. چطور گفته می شوند، چه معنایی می توانند داشته باشند، شما را یاد چه چیزی می اندازند؟
- فرزندان خود را وادار کنید که در محیط بیرون "کارآگاه کلمات" شوند. به کلمات جدید و جالب توجه در تابلوهای موجود در خیابان، باغ وحش یا موزه، منوها یا جزوات توجه کنید.
- هنگام صحبت با کودک از واژگان متنوعی استفاده کنید. کودکان را تشویق کنید تا معانی کلمات ناآشنا را بپرسند و از کلمات جدید در ارتباطات گفتاری خود استفاده کنند.

آگاهی واجی

آگاهی واجی چگونه به موفقیت در خواندن کمک می کند؟

آگاهی واجی توانایی شنیدن صداها در درون زبان است. کودکانی که آگاهی واجی خوبی دارند می توانند موارد زیر را بشنوند:

- کلمات و فاصله بین کلمات در زبان
  - بخش (یک واحد تلفظ با یک حرف صدا دار، *cat* یک بخش دارد و *water* دو بخش)
  - قافیه (دو یا چند کلمه با همان صدای پایانی، *thing, sing, ring*)
  - تجانس آوایی (دو یا چند کلمه با همان صدای ابتدایی، *Peter Piper picked a peck of pickled peppers*)
  - واج ها (تک تک صداهای یک کلمه، *dog* دارای سه واج است، *d-o-g*)
- توانایی شنیدن یا "جدا کردن" این اصوات، پایه ای را در یادگیری کودکان ایجاد می کند تا هنگام فراگیری خواندن و هجی کردن بتوانند صداها را در جملات و کلمات دستکاری کنند.

والدین برای تقویت آگاهی واجی در منزل چه کاری می توانند انجام دهند؟

- کتابها یا شعرهایی را با صدای بلند بخوانید که کلمات هم قافیه در انتهای سطرها یا جمله ها دارند. به کودکان اجازه دهید در آن شرکت کنند و کلمه هم قافیه بعدی را پیش بینی کنند.
- گوش کنید و با هجاهای کلمات آشنا و جدید کف بزنید، به عنوان مثال *fab- .ha-ppi-ness. wa-ter, jump-ing. u-lous.*
- آواز بخوانید، شعرهای کودکانه، سرود، معما، شعرهای من در آوردی، کلمات با تلفظ دشوار و جوک بگویید.

صداها

صداها چگونه به موفقیت در خواندن کمک می کند؟

صداها بر پایه آگاهی واج شناختی بنا می شوند. در طول دروس مربوط به صداها در مدرسه، کودکان می آموزند که صدا یا واج را به حرف الفبا یا گروهی از حروف که برای نشان دادن آن استفاده می شود، متصل کنند. درباره صداها در راهنمای خانواده ها در بخش ویژه خانواده ها و مرکز سوادآموزی بیشتر بیاموزید .

والدین برای کمک به یادگیری صداها در منزل چه کاری می توانند انجام دهند؟

- به کودکان بیاموزید که نام خود را بنویسند. در ابتدای کلمه از حرف بزرگ و برای بقیه کلمه از حروف کوچک استفاده کنید. آن را برای آنها بنویسید و بگذارید آنها آن را ردیابی کنند، کپی کنند، با خمیر بازی درست کنند یا آن را در ماسه ترسیم کنند.
- هنگام خواندن با هم به کلمات و حروف اشاره کنید. *There's the letter M, it says mmm for Mummy. Can you see the S that says sss for Sam?*

- کودکان را تشویق کنید تا حروف را در نام خود یا اعضای خانواده و جاهای دیگر مانند کتابها، تابلوها، بسته بندی محصولات و ویتترین مغازه ها پیدا کنند.
- هنگام خواندن و در محیط محل خود، به فونت های مختلف، روشهای مختلف نوشتن یک حرف اشاره کنید .

روان بودن

روان بودن چگونه به موفقیت در خواندن کمک می کند؟

روان خوانی به میزان سهولتی گفته می شود که کودک می تواند بخواند. هنگام بلند خواندن، میزان دقت، سرعت و نحوه بیان بر روان خواندن تاثیر می گذارد. برای کمک به کودکان در تمرین روان خواندن در سالهای اولیه مدرسه، معلمان اغلب از آنها می خواهند که کتابهای آسان یا آشنا را با صدای بلند بخوانند. این کار به کودکان امکان می دهد در حالیکه به طور خودکار و دقیق کلمات را تشخیص می دهند، با اعتماد به نفس بخوانند و سرعت آنها بیشتر شبیه زبان گفتاری بوده و طیفی از حالت های بیان، لحن، مکث ها و ریتم را به کار ببرند.

روان خوانی، خواندن شفاهی را زنده تر می کند و باعث می شود تا پیام نویسنده با وضوح بیشتری منتقل شود. توانایی روان خواندن به خوانندگان جوان در مورد تواناییشان به عنوان خواننده اعتماد به نفس داده و به آنها کمک می کند تا با علاقه و انگیزه از مطالعه لذت ببرند.

والدین برای تقویت روان خوانی در منزل چه کاری می توانند انجام دهند؟

بهترین کاری که والدین می توانند برای تشویق روان خوانی در منزل انجام دهند، نشان دادن آن است .

- کتابهای مورد علاقه را بارها بخوانید.
- با صدای بلند و با احساس به زبان انگلیسی یا زبان اول خود بخوانید.
- هنگام خواندن اثرات آوایی جدید تولید کنید.
- از صداهای مختلف برای نشان دادن شخصیت ها و راوی استفاده کنید.
- هنگام خواندن قسمتهای مختلف کتاب، میزان صدا، تون و گام صدای خود را تغییر دهید. شاید در یک بخش ترسناک سرعت خود را کم کنید و یا در یک نقطه پر جنب و جوش سرعت بگیرید.
- تفریح کنید و لذت ببرید و فرزندتان نیز لذت خواهد برد.
- به همراه فرزندتان به کتابهای صوتی گوش دهید. بسیاری از کتابهای کودکان را می توانید به صورت صوتی از کتابخانه محلی خود دانلود کنید.

درک مطلب

درک مطلب چگونه به موفقیت در خواندن کمک می کند؟

درک مطلب یا فهمیدن آنچه می خوانیم کل هدف مطالعه است. به صداها مراجعه کنید: راهنمای خانواده ها برای نموداری که روند مطالعه را توضیح می دهد (خوانندگان خوب بسته به کتاب، مقاله یا وب سایتی که می خوانند، از راه های مختلف درک می کنند. برخی از روش های درک خوانندگان عبارتند از:

- پیش بینی قبل از خواندن و در حین خواندن
- ایجاد ارتباط بین آنچه خوانده می شود و تجارب گذشته خواننده از کتابها، زندگی و جهان
- سوال در مورد آنچه خوانده می شود. این شخصیت در این شرایط قرار است چه کاری انجام دهد؟ چرا آن شخصیت این کار را کرد؟
- دنبال کردن معانی، بررسی پیش بینی ها، تأیید آنها، تصحیح آنها، پیش بینی مجدد و بازخوانی
- ایجاد خلاصه ذهنی از بخشهای اصلی داستان یا اطلاعات
- ایجاد یک تصویر ذهنی از شخصیت ها، زمینه
- استنباط، تفسیر و خواندن " بین خطوط"
- توجه به هدف متن. چرا نویسنده این کتاب را نوشت؟ نویسنده می خواهد من چگونه به این مقاله پاسخ دهم؟

والدین برای تقویت درک مطلب در منزل چه کاری می توانند انجام دهند؟

برای اینکه به کودکان کمک کنید تا بدانند که هدف از خواندن معناسازی است، با اهداف مختلف با هم بخوانید سپس درباره مواردی که با هم می خوانید بحث کنید و نتایج را به هم منعکس نمایید. درک مطلب نباید اجباری باشد، باید به طور طبیعی از خواندن ناشی شود.

- نظر خود را درباره کتابی که با کودک خود خوانده اید با او در میان بگذارید، به عنوان مثال: من آن قسمتی را دوست داشتم که ... تو کدام قسمت را دوست داشتی؟ من از این قسمت تعجب کردم وقتی که ... تو از چه چیزی تعجب کردی؟
- درباره کتاب ها یا تجربیات دیگری صحبت کنید که از زمان بلند خواندن به یاد شما می آیند. می توانید بگویید: این مانند آن کتاب دیگری است که درباره آن می خوانیم... آن قسمت از داستان من را به یاد زمانی می اندازد که به دیدار مادر بزرگ رفتیم و ...
- هنگام خواندن با صدای بلند، در نقاط جالب یک داستان مکث کرده و پیش بینی کنید: اوه، این یک موقعیت جالب است. من مانده ام که این شخصیت حالا میخواهد چه کاری انجام دهد؟ فکر می کنی الان آن شخصیت چه احساسی دارد؟ بعد چه اتفاقی ممکن است بیفتد؟
- پس از خواندن، داستان ها را برای یکدیگر بازگو کنید. با پوشیدن لباس های مخصوص، عروسک یا مجسمه، نقاشی و کار دستی، ماسه بازی یا خمیر بازی، داستان ها را بخشی از بازی کنید.

Cairney, T. (28 November, 2020). Literacy families and learning, Blogspot.
(<http://trevorcairney.blogspot.com/>)

Anderson, R. Hiebert, E. Scott, J. and Wilkinson, L. (1985). *Becoming a nation of readers: The Report of the Commission on Reading*, US Department of Education

Hayes, DP. and Ahrens, MG. (1988). 'Vocabulary simplification for children: A special case of "motherese?"'
Journal of Child Language, 15: 395–410.